

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ, ΑΝΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ

Posted on [Ιούλιος 18, 2014](#) |

ΚΑΡΛΟ ΚΑΦΙΕΡΟ

Το επαναστατικό ιδανικό μας είναι το παλιό ιδανικό όλων όσων δεν θέλησαν να υποταχθούν στην καταπίεση και την εκμετάλλευση και συνίσταται τόσο για εμάς όσο και για εκείνους που προηγήθηκαν από εμάς, στους δύο όχι λιγότερο παλιούς όρους: Ελευθερία και Ισότητα. Παλιό όσο και η ανθρώπινη δουλεία, όσο κι η ανθρωπότητα, αυτό το ιδανικό έτυχε πάντα περιορισμένης και μερικής εφαρμογής λόγω των προσπαθειών των αντιδραστικών, οι οποίοι σε κάθε εποχή αναχαίτιζαν την πορεία της επανάστασης. Όμως σε πείσμα όλων των αντιδράσεων του παρελθόντος και του παρόντος, αυτό διαδιδόταν όλο και περισσότερο και στη δική μας επανάσταση θα γνωρίσει την πληρέστερη εφαρμογή του. Γνωρίζουμε από την ιστορία του παρελθόντος ότι οι αντιδραστικοί κάθε είδους και κάθε εποχής χρησιμοποίησαν άπειρες απάτες για να μειώσουν, ν' αλλοιώσουν και να παραχαράξουν την πραγματική αξία της ελευθερίας και της ισότητας, δηλαδή της ίδιας της επανάστασης. Για να τα αποδεχτούμε ως γνήσια, αποφασίσαμε να εκτιμήσουμε την πραγματική αξία αυτών των δύο νομισμάτων που έχουν παραχαραχθεί πολλές φορές. Με αυτά τα δυο πολυτιμότερα νομίσματα πρέπει να εξαργυρώσουμε την αιώνια λύτρωση της ανθρωπότητας και το εγχείρημα δε θα ολοκληρωθεί παρά μόνο όταν η πραγματική τους αξία θα ανταποκρίνεται με απόλυτη ακρίβεια στην ονομαστική αξία. Τώρα εμείς εκφράζουμε την πραγματική αξία της ελευθερίας και της ισότητας με δύο όρους: Αναρχία και Κομμουνισμός. Συνεπώς, εμείς θα αποδεχτούμε ως αληθινή μόνο εκείνη την ελευθερία που θα ανταποκρίνεται, που θα είναι απολύτως όμοια, απολύτως ισότιμη με την αναρχία και κάθε άλλη θα είναι για εμάς ψεύτικη και παραπλανητική ελευθερία. Θα δεχτούμε ως αληθινή ισότητα μόνο εκείνη που θα ανταποκρίνεται, που θα είναι απολύτως όμοια, απολύτως ισότιμη με τον κομμουνισμό και κάθε άλλη υποτιθέμενη ισότητα θα είναι για εμάς ψεύτικη και παραπλανητική. Για εμάς λοιπόν, η ελευθερία ισοδυναμεί με την αναρχία και η ισότητα με τον κομμουνισμό. Το επαναστατικό μας σχήμα θα είναι: Επανάσταση = Ελευθερία και Ισότητα = Αναρχία και Κομμουνισμός. Αναρχία και Κομμουνισμός, ως δύναμη και ύλη, είναι δύο όροι που θα έπρεπε να συνθέτουν ένα μόνο όρο επειδή εκφράζουν και οι δύο μία μόνο έννοια. Η υποταγή όσων δεν έχουν τίποτα -η συντριπτική πλειοψηφία της ανθρωπότητας- σε αυτούς που κατέχουν τις πρώτες ύλες της εργασίας και τα μέσα εργασίας -μια μικρή μειοψηφία- είναι η πρωταρχική αιτία κάθε

καταπίεσης και εκμετάλλευσης, κάθε ανισότητας, δεσποτισμού και εξαχρείωσης του ανθρώπου. Να διεκδικεί κανείς την ελευθερία και την ισότητα για όλους τους ανθρώπους σημαίνει να διεκδικεί για την ανθρώπινη κοινότητα τις πρώτες ύλες και τα μέσα εργασίας, που αποτελούν πηγή της ζωής όλων. Όμως φύλακας του θησαυρού που μας έχουν κλέψει είναι το Κράτος με όλες τις θεσπισμένες αρχές του και τις ένοπλες δυνάμεις του, εμπόδια που πρέπει να παραμερίσουμε αν θέλουμε να ξαναπάρουμε στα χέρια μας τα αγαθά μας. Και συνεπώς, αν και οι δυο όροι της επανάστασής μας είναι δίδυμοι, η αναρχία προορίζεται να βγει πρώτη από την κοιλιά της μητέρας και να ανοίξει το δρόμο στον κομμουνισμό.

* * *

Αναρχία σημαίνει απουσία εξουσίας, απουσία αρχής, απουσία ιεραρχίας, απουσία προκαθορισμένης τάξης, τάξης καθορισμένης από τους λίγους ή τους προηγούμενους, η οποία είναι νόμος για τους πολλούς ή τους επόμενους. Είναι ποτέ δυνατόν να είναι κανείς ελεύθερος όταν είναι υποταγμένος στην οποιαδήποτε εξουσία ή αρχή; Μπορεί ποτέ να θεωρηθεί ελεύθερος εκείνος ο άνθρωπος που μπορεί να δέχεται διαταγές από έναν άλλον άνθρωπο; Πού είναι η ελευθερία μας όταν εξαναγκάζομαστε από το νόμο να συμμορφωνόμαστε σε μια προκαθορισμένη τάξη, η οποία γίνεται ανυπόφορη και μόνο από το γεγονός ότι μας επιβλήθηκε; Ένας αληθινός φίλος της ελευθερίας πρέπει να είναι εχθρός κάθε εξουσίας, κάθε αρχής, κάθε ηγεσίας, κάθε ανύψωσης ανθρώπου πάνω από άλλους ανθρώπους; πρέπει να είναι εχθρός κάθε νόμου, κάθε προκαθορισμένης τάξης; πρέπει να είναι με μια λέξη, ένας αναρχικός. Η αληθινή ελευθερία θα επιτευχθεί μόνο στην αναρχία, η οποία είναι συνεπώς ο πρώτος αναγκαίος όρος της επανάστασης. Σήμερα η αναρχία θέλει να επιτιθεσai, να μάχεται και να καταστρέφει το κράτος, την οργάνωση όλων των κατεστημένων εξουσιών: τη μεγάλη πολιτική μηχανή που καταπιέζει τον άνθρωπο, διασφαλίζοντας την εκμετάλλευσή του. Όμως αφού καταστραφεί η υπάρχουσα τάξη πραγμάτων, η αναρχία απαιτεί να παρεμποδιστεί κάθε νέος εξουσιαστικός μηχανισμός, κάθε νέα κυριαρχία, κάθε νέος δεσποτισμός, κάθε μηχανισμός ενός νέου κράτους. Σήμερα η αναρχία έχει έναν επιθετικό και καταστροφικό χαρακτήρα, αύριο θα έχει έναν υπερασπιστικό και προστατευτικό χαρακτήρα. Σήμερα είναι άμεση επανάσταση, αύριο θα είναι έμμεση επανάσταση, εμπόδιο στην αντίδραση. Σήμερα η αναρχία είναι θυμός, θανάσιμο μίσος και αιώνιος πόλεμος ενάντια σε όλους τους καταπιεστές και τους εκμεταλλευτές που υπάρχουν πάνω στη γη, είναι η απaráγραφη διεκδίκηση των καταπιεσμένων, είναι το σύμφωνο συμμαχίας τους, η πολεμική κραυγή τους, ανελέητος πόλεμος όσο στη γη θα υπάρχει ακόμα έστω και ένα αφεντικό, έστω και ένας εκμεταλλευτής. Αναρχία σημαίνει ακατάπαυστη, αδιάκοπη εξέγερση, ενάντια σε κάθε κατεστημένη τάξη, πόλεμος ενάντια σε κάθε κρατική αρχή, που διεξάγεται με όλους τους δυνατούς τρόπους και με όλες τις δυνατές μορφές: με το γραπτό λόγο και κάθε άλλο μέσο έκφρασης, με τις πράξεις περιφρόνησης και εχθρότητας και προπάντων με τα όπλα. Όμως αύριο, όταν θα έχουν συντριφεί τα εμπόδια, η αναρχία θα σημαίνει αλληλεγγύη και αγάπη: απόλυτη ελευθερία για όλους. Αυτή θα δημιουργήσει το απαραίτητο περιβάλλον για την ανάπτυξη της ανθρώπινης ευτυχίας, την ανάπτυξη της πραγματικής ελευθερίας και της αληθινής ισότητας, για την έλευση και την οριστική εδραίωση της επανάστασης μεταξύ των ανθρώπων. Αύριο, αναρχία θα σημαίνει ελεύθερη και πλήρη ανάπτυξη του ατόμου, το οποίο ωθούμενο μόνο από τις προτιμήσεις, τις κλίσεις και τις συμπάθειές του, θα σχηματίζει με άλλους ομάδες, συντεχνίες ή σωματεία, που με τη σειρά τους θα ομοσπονδοποιούνται ελεύθερα σε κοινότητες, οι κοινότητες σε περιφέρειες, οι περιφέρειες σε έθνη και τα έθνη μεταξύ τους σε πανανθρώπινη κλίμακα. Οι ανάγκες της πάλης ενάντια στους κοινούς καταπιεστές και ιδίως οι ανάγκες της ζωής -ανάγκες παραγωγής και κατανάλωσης- θα ωθήσουν τους ανθρώπους να επανενωθούν στη μεγάλη ομοσπονδία της ανθρώπινης κοινωνικότητας. «Όπως είναι παράλογη η ιεραρχία μεταξύ των ατόμων, το ίδιο παράλογη είναι και μεταξύ των κοινοτήτων. Κάθε κοινότητα δεν μπορεί παρά να είναι μια ελεύθερη ένωση ατόμων και το έθνος μια ελεύθερη ένωση κοινοτήτων». Η αναρχία είναι η ομοσπονδία της ένωσης, η οργάνωση της ελευθερίας. Αυτή μάχεται το λαϊκό Κράτος ή το κομμουνιστικό Κράτος, το οποίο θα ήταν η συγκεντροποίηση της ενότητας, η οργάνωση της κοινής καταπίεσης. Υπάρχουν σοσιαλιστές που δηλώνουν ότι είναι αναγκαία η δημιουργία ενός νέου Κράτους για να πραγματοποιήσει τη χειραφέτηση του προλεταριάτου. Όπως οι εχθροί του αθεϊσμού θέλουν να διατηρήσουν το θεό και την πίστη σ' αυτόν για το «καλό του λαού», έτσι και οι σοσιαλιστές εχθροί της αναρχίας -αθεϊσμού της γης και του ουρανού- θέλουν να διατηρήσουν το θεσμό του κράτους για το «Καλό του λαού», δηλαδή για να συνεχίσουν να τον καθοδηγούν. Η αξίωσή τους αποτελεί την τελευταία

προσπάθεια που κάνει η εξουσιαστική αρχή για να διατηρηθεί μεταξύ των ανθρώπων και επειδή οι τελευταίες προσπάθειες είναι οι πιο απελπισμένες και οι τολμηρότερες, πρέπει να οπλιστούμε από την κορυφή μέχρι τα νύχια για να τις πολεμήσουμε με όλες μας τις δυνάμεις. Δεν μπορούμε και δε θέλουμε καθόλου ν' αμφισβητήσουμε την καλή τους πίστη ακόμα και αν κάποιοι από αυτούς ήταν κακόπιστοι, εμείς θα έπρεπε να αποκλείσουμε αυτό το ενδεχόμενο. Είμαστε πεπεισμένοι ότι ενεργούν ωθούμενοι από τα πιο ειλικρινή αισθήματα, με μοναδικό σκοπό να επιτύχουν τη χειραφέτηση του προλεταριάτου μέσω της χειραφέτησης της ανθρωπότητας. Κι αν θέλουν να δώσουν στη νέα κοινωνική τάξη μια επίσημη μορφή, αν θέλουν να δημιουργήσουν ένα νέο κράτος, αυτό συμβαίνει ακριβώς επειδή εκτιμούν ότι έτσι μπορούν να διασφαλίσουν εκείνες τις κατακτήσεις της επανάστασης που είναι ο σκοπός των κοινών επιδιώξεών μας. Όμως και οι πρώτοι πατέρες της εκκλησίας δεν επιδίωκαν το ίδιο όταν έδωσαν μια επίσημη μορφή στις επιδιώξεις της χριστιανικής ιδέας; Και οι μεγάλες μορφές εκείνης της αστικής επανάστασης, που υπήρξε μεγάλη και που επισκιάζεται μόνο από εκείνη την ακόμα μεγαλύτερη που ετοιμάζει σήμερα το προλεταριάτο, τι άλλο θέλησαν νομοθετώντας, κωδικοποιώντας και δημιουργώντας ένα κράτος πολύ ισχυρότερο από το μοναρχικό και φεουδαρχικό που οι ίδιες ανέτρεψαν; Τι άλλο θέλησαν εκείνοι οι άνθρωποι, καλοπροαίρετα και αυτοί, πέρα από την εδραίωση των επαναστατικών κατακτήσεών τους; Συναντάμε συχνά σοσιαλιστές που χλευάζουν τις ένδοξες κατακτήσεις της αστικής επανάστασης: έχουν κάθε δικαίωμα να το κάνουν αν είναι αναρχικοί, αλλά αν είναι εξουσιαστές ή θιασώτες του λαϊκού κράτους είναι τελείως άδικο να χλευάζουν εκείνους που έκαναν χθες, ό,τι αυτοί προτίθενται να κάνουν αύριο. Παρόλη την καλή πίστη τους, αν κατορθώσουν να δημιουργήσουν το λαϊκό κράτος τους, την ίδια στιγμή θα έχουν καταπνίξει την επανάσταση, θα έχουν σταματήσει την πορεία της· και οι ευεργετικές επαναστατικές αρχές θα έχουν γίνει επιζήμιες επειδή θα έχουν βρει με τη σειρά τους τους εκμεταλλευτές τους και θα έχουν γίνει για μια πέμπτη τάξη οι χλευαζόμενες ένδοξες κατακτήσεις της τέταρτης τάξης. Παρόλη την καλή πίστη τους, οι εξουσιαστές σοσιαλιστές δε θα είναι λιγότερο αντιδραστικοί από όσο υπήρξε ο παπάς για τη χριστιανική επανάσταση και ο καπιταλιστής για την αστική επανάσταση. Πώς θα μπορούσε το κράτος, ένας ουσιαστικά επιβλαβής θεσμός, ν' αποκτήσει την αρετή να κάνει το καλό; Μπορεί ποτέ το καλό να αποτελεί γνώρισμα του καταπιεστή ή του τυράννου π.χ. του βασιλιά ή του Θεού; Αν υπήρχε ο θεός, είναι βέβαιο ότι ο κάθε επαναστάτης θα συνωμοτούσε εναντίον του, όπως συνωμοτεί εναντίον των βασιλιάδων και θα συμμαχούσε με τον σατανά -αυτή την υπέροχη μορφή της εξέγερσης- για να αποπειραθεί παράτολμες ενέργειες εναντίον του πιο σκληρού και θηριώδους τυράννου, επειδή είναι ο πιο απόλυτος και ισχυρός από όλους τους. Εξυφαίνουν συνωμοσίες ενάντια στους βασιλείς και τους ισχυρούς της γης, οργανώνουν επιθέσεις ενάντια στο αστικό κράτος και επιδιώκουν την ανατροπή του... μόνο και μόνο για να δημιουργήσουν στη θέση του ένα νέο κράτος που θα διαφέρει στο ότι θα ονομάζεται λαϊκό κράτος! Η εξουσία, με οποιαδήποτε μορφή κι αν εμφανίζεται, θα είναι πάντα η μάστιγα του ανθρώπινου είδους. Η βούλησή της δεν μπορεί παρά να εκφράζεται με το νόμο και οι νόμοι δεν εφαρμόζονται χωρίς μπάτσους. Το γεγονός ότι η εξουσία αποκαλείται λαϊκή, ότι ο νόμος αποκαλείται λαϊκός, ότι οι μπάτσοι αποκαλούνται φύλακες της ασφάλειας, της ειρήνης ή της ελευθερίας, δεν αλλάζει την ουσία των πραγμάτων. Εμείς δε θέλουμε πια ούτε εξουσία, ούτε νόμο, ούτε μπάτσους. Δε θέλουμε να υπομένουμε κανένα ζυγό· είτε αυτός είναι βαμμένος άσπρος, είτε είναι τρίχρωμος ή κόκκινος. «Οι ιεραρχίες, η εξουσία, ολοφάνερη παραβίαση των φυσικών νόμων, Πρέπει να εκριζωθούν. Η πυραμίδα -ο Θεός, ο βασιλιάς, οι άριστοι, οι πληβείοι - πρέπει να ισοπεδωθεί» (Πιζακάνε!_Η Επανάσταση).

Για να υποταχθεί κανείς στην εξουσία πρέπει να έχει θρησκευτική πίστη. Βάσει ποιας αρχής θα υποταχθούν οι μάζες στην εξουσία σας; Όσο το μαστούνι της εξουσίας ήταν ακόμα η ράβδος του Μωυσή ή το σκήπτρο του Καρλομάγνου, ήταν αντικείμενο λατρείας, όμως όταν τη θέση του παίρνει η μεζούρα των εμπόρων, ο λαός το σπάζει και το ρίχνει στην πυρά. Το λεγόμενο λαϊκό κράτος θα είναι πολύ πιο καταπιεστικό από το αστικό κράτος επειδή ο δεσποτισμός του θα είναι ίδιος με τον πολιτικό δεσποτισμό του σημερινού κράτους, συν το άθροισμα του οικονομικού δεσποτισμού όλων των καπιταλιστών, το κεφάλαιο των οποίων θα περάσει στα χέρια του λαϊκού κράτους κι όλο αυτό πολλαπλασιασμένο με την αύξηση της συγκεντροποίησης, που αναγκαία απαιτείται από το νέο Κράτος που θα είναι ταυτόχρονα πολιτικό και οικονομικό.

Δεσποτισμός του λαϊκού κράτους = Σημερινός πολιτικός δεσποτισμός + Οικονομικός δεσποτισμός όλων των καπιταλιστών επί Χ τους βαθμούς συγκεντροποίησης. Ποιος νέος και τερατώδης γραφειοκρατικός μηχανισμός θα είναι αναγκαίο να δημιουργηθεί για να ικανοποιηθούν οι ανάγκες αυτού του νέου και φρικτού τέρατος; Τι στρατιές υπαλλήλων μυημένων στα πολύπλοκα μυστήρια της κυβέρνησης; Τάξη διαχωρισμένη και ανώτερη από το λαό και για αυτό ακριβώς το λόγο τυραννική και μισητή, αυτοί οι «νεόφερτοι» της Τέταρτης Τάξης Θα είναι οι νέοι και πιο τρομεροί πολιτικοί καταπιεστές και οικονομικοί εκμεταλλευτές• κάτοχοι της εξουσίας και του κεφαλαίου, όπως συμβαίνει με όσους τρυγάνε το μέλι, δε θα μείνουν με τα χέρια αδειανά. Αντίο ανθρώπινη χειραφέτηση, αντίο ελευθερία! Αντί για την κυριαρχία της Τρίτης Τάξης θα έχουμε την κυριαρχία της Τέταρτης, που θα καταπιέζει και θα εκμεταλλεύεται μια Πέμπτη. Και αυτοί οι εργάτες που Θα αποκτήσουν εξουσία, Θα είναι τόσο πιο άπληστοι και αποκρουστικοί από τους αστούς, όσο είναι και αυτοί από την αριστοκρατία του μεσαίωνα. Ακόμα μια φορά Θα αναχαιτιζόταν η πορεία της επανάστασης και, είτε καλόπιστα για να εδραιώσουν τις κατακτήσεις της, είτε κακόπιστα για να την εκμεταλλευθούν, Θα την έθαβαν με ένα ωραίο αντιδραστικό πρόγραμμα που θα έμπαινε πάνω στον τάφο της σαν επιτύμβια στήλη. Δεν πρέπει να δείχνουμε καμιά εμπιστοσύνη σε αυτούς που λένε ότι θέλουν να κατακτήσουν το Κράτος, για να το καταστρέψουν όταν τελειώσει ο αγώνας: «θέλουν να καταλάβουν το φρούριο για να το καταστρέψουν». Όχι, όχι, αυτοί θέλουν να μας εξαπατήσουν, αν δεν εξαπατούν τον ίδιο τους τον εαυτό. Όλες οι κυβερνήσεις, που αυτοπροβάλλονται ως απελευθερωτικές, υποσχέθηκαν να γκρεμίσουν τα φρούρια που υψώθηκαν από την τυραννία για να κρατούν το λαό υποταγμένο, όμως μόλις κατέκτησαν την εξουσία, αντί να τα γκρεμίσουν, τα ενίσχυσαν ακόμα περισσότερο, για να συνεχίσουν να τα χρησιμοποιούν ενάντια στο λαό. Τις Βαστίλλες τις γκρεμίζουν οι λαοί, οι κυβερνήσεις τις κτίζουν και τις συντηρούν. Η αυτοκτονία δεν είναι κάτι το φυσιολογικό. Καμιά εξουσία, καμιά αρχή στον κόσμο δεν καταστράφηκε ποτέ από μόνη της. κανένας τύραννος δεν κατέστρεψε το φρούριο μόλις το κατέλαβε. Αντίθετα κάθε εξουσιαστική οργάνωση, κάθε τυραννία, λόγω της ίδιας της φύσης της τείνει πάντα να εξαπλώνεται, να εδραιώνεται όλο και περισσότερο. Η εξουσία μεθάει και οι άριστοι, όταν αποκτήσουν εξουσία, γίνονται οι χειριστοί. «Ο μεγαλύτερος εραστής της ελευθερίας, μόλις αποκτήσει εξουσία, εάν δεν είναι ανίκανος, θέλει όλα να υποτάσσονται στη βούλησή του». (Πιζακάνε Η Επανάσταση) Η εξουσία ζαλίζει και τρελαίνει. Τρελός είναι ο Μαζανιέλο όταν φοράει βασιλικά ενδύματα• τρελός είναι ο Μικέλε ντι Λάντο, όταν ως αξιωματούχος της φλωρεντινής δημοκρατίας υποδέχεται με σπαθιές τους παλιούς επαναστάτες συντρόφους του, κι όμως, τόσο ο ένας όσο κι ο άλλος, όταν ήταν ξυπόλητοι, υπήρξαν οι πιο γενναίοι υπέρμαχοι της λαϊκής εξέγερσης. Υψώθηκαν πάνω από τους άλλους, κατέκτησαν την εξουσία και αυτό στάθηκε αρκετό για να μετατραπούν από εξεγερμένους σε δειλούς τυράννους. Οι επαναστατικές αρχές πρέπει να παραμένουν κτήμα του λαού για να είναι γόνιμες. Μόλις περάσουν στην κυβέρνηση και αποκτήσουν την επίσημη μορφή τους διαστρεβλώνονται, αλλοιώνεται η φύση τους και γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης από επαναστατικές γίνονται αντιδραστικές, από την ελευθερία και την ισότητα οδηγούμαστε στην καταπίεση και την εκμετάλλευση. Όχι, όχι, πρέπει να επιτεθούμε όλοι μαζί στο φρούριο και να το ισοπεδώσουμε, χωρίς να το πάρει υπό την κατοχή του κανένας. Θέλουμε να καταστρέψουμε το Κράτος ολοκληρωτικά, ώστε να μην επιτρέψουμε σε κάποιον να γίνει νέος αφέντης και εκμεταλλευτής. Ζηλωτές υπέρμαχοι της ελευθερίας, δε θα καταθέσουμε τα όπλα έως ότου η αναρχία γίνει ένα τετελεσμένο γεγονός στον κόσμο γιατί, αντίθετα απ' ό,τι θα ήθελαν να μας δώσουν να καταλάβουμε ορισμένοι θιασώτες του λαϊκού Κράτους, εμείς έχουμε πολλούς λόγους να φοβόμαστε για την ελευθερία ακόμα κι όταν θα έχει εφαρμοστεί η ισότητα. Και άδικα; Μήπως δεν υπάρχουν οι θρησκευτικές κοινότητες στις οποίες βασιλεύει η τελειότερη ισότητα, χωρίς να υπάρχει το παραμικρό ίχνος ελευθερίας; Και αυτή είναι πράγματι η τέλεια ισότητα επειδή ο αρχηγός υπόκειται στον κοινό κανονισμό και τρώει, ντύνεται και κατοικεί ακριβώς με τον ίδιο τρόπο όπως και οι άλλοι μοναχοί, από τους οποίους δε διακρίνεται παρά μόνο επειδή διοικεί. Και οι ίδιοι οι θιασώτες του λαϊκού Κράτους, χωρίς τη δική μας εναντίωση, στο τέλος θα εγκαθίδρυναν ένα κράτος τέλειας ισότητας, ασφαλώς, αλλά και γενικής καταπίεσης. Στο σχολείο, στο στρατόνα, στη φυλακή επικρατεί και εκεί ισότητα: μια ισότητα καταπίεσης και δεσποτισμού, όχι πολύ διαφορετική από εκείνη που θα πετύχουμε στο λαϊκό Κράτος.

Με την ανθρώπινη χειραφέτησή του ο άνθρωπος πρέπει να ξαναβρεί την ικανότητα να μπορεί να ικανοποιεί πλήρως όλες του τις ανάγκες, τόσο τις φυσικές όσο και τις ηθικές• τις ανάγκες του στομαχιού, όπως και εκείνες του πνεύματος, οι οποίες είναι – και θα είναι ακόμα περισσότερο στο νέο πολιτισμό –

επιτακτικές όσο και οι πρώτες. Συνεπώς το ζήτημα της ανθρώπινης χειραφέτησης δεν περιορίζεται στο ζήτημα του στομαχιού, όπως θα ήθελαν να μας πείσουν κάποιοι εξουσιαστές σοσιαλιστές, για να μπορέσουν ύστερα να συμπεράνουν ότι με την επίτευξη της οικονομικής ισότητας θα θεραπεύονταν όλα τα δεινά μας. Το στομάχι ασφαλώς παίζει σπουδαίο ρόλο και τον Κύριο ρόλο, αλλά δεν είναι το παν. Η γεμάτη ταΐστρα μπορεί να κάνει ευτυχισμένα τα γουρούνια αλλά όχι τους ανθρώπους, οι άνθρωποι χρειάζονται αυτό και αλλά πολλά όχι μόνο τη χειραφέτηση του σώματος αλλά και εκείνη του πνεύματος. «Μόνο η ελευθερία μπορεί να επιλύσει το περίπλοκο πρόβλημα, καταργώντας όλους τους νόμους, ανακηρύσσοντας ελεύθερη και ανεξάρτητη κάθε κοινότητα, και κάθε πολίτη• ξεπερνώντας τα εσωτερικά εμπόδια, τις διαφορές, εξαφανίζονται τα όρια των διάφορων κρατών και η ενότητα προκύπτει De Facto από την ισότητα και έτσι δεν θα είναι το αποτέλεσμα μιας νέας συνθήκης που θα επιβληθεί, αλλά η φυσική συνέπεια της κατάργησης κάθε συνθήκης». (Πιζακάνε Η Επανάσταση) Ορισμένοι αυτοαποκαλούμενοι επαναστάτες πιστεύουν ότι έχουν αιτιολογήσει πλήρως την ονομασία τους όταν δηλώνουν ότι είναι θιασώτες της πυγμής ή των βίαιων μέσων. Εμείς, αν και είμαστε ένθερμοι υποστηρικτές της βίας, γιατί πιστεύουμε στην αναπόφευκτη αναγκαιότητά της, επειδή από την παιδική μας ηλικία μάθαμε ότι αν δε χυθεί αίμα, δεν υπάρχει λύτρωση. Πιστεύουμε, ωστόσο, ότι αν η επανάσταση ισοδυναμούσε μέχρι σήμερα και θα ισοδυναμεί για λίγο ακόμα με βία, η βία δεν ήταν ούτε θα είναι πάντα επανάσταση. Η βία των εξεγερμένων μαζών είναι επανάσταση αλλά εκείνη που χρησιμοποιείται από τις αρχές ή την κατεστημένη εξουσία είναι αντεπανάσταση, είναι αντίδραση. Η πρώτη απελευθερώνει δυνάμεις και καταστρέφει, η δεύτερη αναχαιτίζει και ανοικοδομεί• η Πρώτη από τη φύση της δεν μπορεί παρά να παράγει το καλό, η δεύτερη δε διαθέτει παρά τη δύναμη του κακού. Να ρυθμίζεις, να ελέγχεις με νόμους, να νομοθετείς και να καθοδηγείς είναι πράγματα διαμετρικά αντίθετα με την επανάσταση• η ιδέα μιας ρυθμιζόμενης ή καθοδηγούμενης επανάστασης είναι τόσο αντιφατική όσο και εκείνη του καλού που γεννά η εξουσία.

Στην επανάσταση πρέπει να μας απασχολήσει κυρίως η κατεδάφιση, η καταστροφή• η καταστροφή μέχρι την πλήρη και οριστική εδραίωση της επανάστασης, η οποία, χωρίς επιπλέον εμπόδια, θα συνεχίσει από μόνη της το έργο του αδιάκοπου μετασχηματισμού. Χρησιμοποιώντας τα λόγια του Μπακούνιν θα πούμε: «Στην επανάσταση είμαστε εχθροί με οτιδήποτε συνδέεται με το εξουσιαστικό σύστημα, με οποιαδήποτε αξίωση για επίσημη καθοδήγηση του λαού και συνεπώς με οτιδήποτε ονομάζεται επαναστατική δικτατορία ή προσωρινή κυβέρνηση• είμαστε πεπεισμένοι ότι κάθε κυβερνητική εξουσία, όσο επαναστατική ή προσωρινή κι αν ονομάζεται, δεν μπορεί να έχει άλλο σκοπό πέρα από τη διαιώνισή της. Οι επαναστάσεις γίνονται από το λαό, δεν μπορούν να βασίζονται παρά μόνο σε αυτόν και κάθε εξουσία που δημιουργείται και επιβάλλεται στο λαό είναι μοιραία εναντίον του. Καθώς εμείς τρέφουμε απόλυτη εμπιστοσύνη στα ένστικτα των λαϊκών μαζών, το δικό μας μέσο για την επανάσταση είναι η οργανωμένη υποδαύλιση αυτών που ονομάζονται κακά πάθη και η καταστροφή εκείνων που στο ίδιο το λεξιλόγιο των αστών ονομάζονται δημόσια τάξη. Εμείς επικαλούμαστε την αναρχία, αυτή την εκδήλωση της ζωής και των λαϊκών βλέψεων, από την οποία πρέπει να ξεπηδήσει, με και διαμέσου της ελευθερίας, η αληθινή ισότητα όλων των αντρών και των γυναικών, η νέα τάξη πραγμάτων που θα βασίζεται στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη και στην ελεύθερη εργασία των αντρών και των γυναικών και η ίδια η δύναμη της επανάστασης».

Μας κατηγορούν συχνά ορισμένοι από τους αντιπάλους μας ότι δε διαθέτουμε ένα πρόγραμμα. Αν για Πρόγραμμα εννοούν μια νέα μορφή επεξεργασμένη και στην παραμικρή λεπτομέρειά της, στην οποία θέλουμε να χωρέσουμε όλη την ανθρωπότητα είτε με το καλό είτε με το ζόρι, τότε, όταν λένε ότι δε διαθέτουμε πρόγραμμα σημαίνει ότι μας δικαιώνουν, ότι μας αποκαλούν αληθινούς φίλους της επανάστασης, αναρχικούς, κάτι που υπερηφανευόμαστε ότι είμαστε. Όμως αν για πρόγραμμα εννοούν ένα στόχο και το δρόμο που μας οδηγεί σε αυτόν, ένα σκοπό με τον προσδιορισμό των μέσων για την επίτευξή του, μια σημαία αγώνα για τη ζωή και το θάνατο, ένα ιδανικό της ζωής μας, τότε εμείς θα απαντήσουμε ότι η κατηγορία είναι τελείως αβάσιμη επειδή εμείς έχουμε ένα πρόγραμμα και μάλιστα σαφέστατο, ξεκάθαρο και ακριβές.

Η πρώτη λέξη του προγράμματός μας είναι αναρχία, που μπορούμε να πούμε ότι εμπεριέχει την πεμπτουσία του και η οποία το συμπυκνώνει σε μια και μόνο λέξη. Αν, όπως ήδη είπαμε, η οικονομική

ισότητα είναι κάθε άλλο παρά αδύνατη χωρίς την ελευθερία, η αναρχία, αντίθετα, απαιτεί την πιο τέλεια ισότητα ανάμεσα στους ανθρώπους. Όχι μόνο το ιδανικό, αλλά και η πρακτική μας καθώς και η επαναστατική ηθική μας εμπεριέχονται κατ' ανάγκη στην αναρχία, η οποία διαμορφώνει έτσι το επαναστατικό μας όλον. Και για αυτό το λόγο εμείς την επικαλούμαστε ως το τέλει και οριστικό γεγονός της επανάστασης: την επανάσταση για την επανάσταση.

Σε εμάς, από το όλο έργο της αναρχίας, έχει ανατεθεί αποκλειστικά το κομμάτι της καταστροφής. Εμείς ίσως χαθούμε σε κάποια ανημιαχία ή με τους πρώτους πυροβολισμούς της μεγάλης ημέρας• ίσως σε κάποιον από εμάς δοθεί η ευκαιρία να αντικρίσει τη χαραυγή του ανθρώπινου γεγονότος. Και στις δυο περιπτώσεις εμείς θα πεθάνουμε ικανοποιημένοι. Ικανοποιημένοι επειδή συνδράμαμε στην καταστροφή αυτού του άδικου, σκληρού και επάισχυντου κόσμου, ο οποίος στην πτώση του θα μας θάψει στον πιο ένδοξο τάφο που φτιάχτηκε ποτέ για αγωνιστές. Άλλοι άνθρωποι θα γεννηθούν από τα ίδια τα σπλάχνα της γόνιμης επανάστασης για ν' αναλάβουν το καθήκον να εφαρμόσουν το θετικό και οργανικό μέρος της αναρχίας. Μίσος, πόλεμος και καταστροφή για εμάς, αγάπη, ειρήνη και ευτυχία για αυτούς.

* * *

Κομμουνισμός σημαίνει κοινότητα όλων των αγαθών: όλος ο υπάρχων πλούτος βρίσκεται στη διάθεση όλων, τόσο στην παραγωγή όσο και στην κατανάλωση. Κομμουνισμός, σήμερα πριν την επανάσταση, σημαίνει επίθεση στην ιδιοκτησία, αύριο στην επανάσταση, θα σημαίνει οικειοποίηση της γης απ' το λαό, μεθαύριο, αφού ολοκληρωθεί το κίνημα, κομμουνισμός θα σημαίνει κοινή απόλαυση όλου του υπάρχοντος πλούτου από όλους τους ανθρώπους σύμφωνα με την αρχή: από τον καθένα σύμφωνα με τις ικανότητές του, στον καθένα σύμφωνα με τις ανάγκες του• δηλαδή: από τον καθένα στον καθένα κατά βούληση.

Αρχίζουμε, πρώτα από όλα, παρατηρώντας ότι η οικειοποίηση και η απόλαυση όλου του υπάρχοντος πλούτου πρέπει κατά τη γνώμη μας να είναι έργο του ίδιου του λαού. Επειδή ο λαός, η ανθρωπότητα, δεν είναι ένα άτομο που μπορεί να πάρει και να κρατήσει στα χέρια του όλο τον υπάρχοντα πλούτο, οι κρατιστές κομμουνιστές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι για αυτό το λόγο πρέπει να εξουσιοδοτηθούν αντιπρόσωποι, θεματοφύλακες του κοινού πλούτου• με άλλα λόγια να δημιουργηθεί μια τάξη διευθυντών της κοινής οικονομίας. Εμείς δε συμεριζόμαστε αυτή την άποψη. Εμείς δε θέλουμε διαμεσολαβητές, δε θέλουμε αντιπροσώπους που καταλήγουν πάντα να μην αντιπροσωπεύουν τίποτα πέρα από τους εαυτούς τους, δε θέλουμε διαμεσολαβητές της ισότητας, ούτε και διαμεσολαβητές της ελευθερίας, δε θέλουμε μια νέα κυβέρνηση, δε θέλουμε ένα νέο κράτος έστω κι αν θέλουν να το αποκαλούν λαϊκό και δημοκρατικό, επαναστατικό ή προσωρινό.

Ο κοινός πλούτος, διάσπαρτος πάνω σε όλη τη γη, αν και ανήκει δικαιωματικά σε ολόκληρη την ανθρωπότητα, θα χρησιμοποιηθεί από κοινού από αυτούς που θα έχουν φυσική πρόσβαση σ' αυτόν και θα είναι σε θέση να τον χρησιμοποιήσουν. Είναι η φυσική εξουσιοδότηση που κάνει όλη η ανθρωπότητα σε ένα τμήμα της για να ασκήσει μέρος του συνολικού δικαιώματός της πάνω στον υπάρχοντα πλούτο. Οι άνθρωποι αυτής της χώρας θα χρησιμοποιήσουν τη γη, τις μηχανές, τα εργαστήρια, τα σπίτια κλπ. αυτής της χώρας και θα τα χρησιμοποιήσουν όλοι από κοινού. Όντας αυτοί τμήμα της ανθρωπότητας, θ' ασκήσουν το δικαίωμά τους εδώ, de facto και άμεσα πάνω σε ένα μέρος του ανθρώπινου πλούτου. Όμως, αν ένας κάτοικος του Πεκίνου ερχόταν σε αυτή τη χώρα θα είχε τα ίδια δικαιώματα με τους άλλους: θ' απολάμβανε κι εκείνος από κοινού με τους άλλους όλο τον πλούτο της χώρας με τον ίδιο τρόπο που θα το έκανε και στο Πεκίνο.

Η συγκέντρωση ατόμων ιδίου επαγγέλματος, που απαιτείται φυσικά από το μεγάλο εκμηχανισμένο εργαστήριο ή το μεγάλο εργοστάσιο, θα δημιουργήσει τη λεγόμενη συντεχνία, ένωση ή επαγγελματικό κλάδο, που πιθανώς θα είναι η μορφή με την οποία θα οργανωθεί η εργασία στην κοινότητα. Όμως, αν η συντεχνία ή ο επαγγελματικός κλάδος κατέχει και χρησιμοποιεί το μέρος του κεφαλαίου που του χρειάζεται, αυτό δε σημαίνει ότι αυτός θα είναι και ο ιδιοκτήτης του. Το δικαίωμα της ιδιοκτησίας παραμένει ενιαίο και αδιαίρετο για ολόκληρη την ανθρωπότητα και εμείς δε θα υποστηρίξουμε ποτέ τη συντεχνία-ιδιοκτήτη περισσότερο από το Κράτος-ιδιοκτήτη. Ωραία δουλειά θα έχουμε κάνει αν

καταστρέψουμε το κράτος για να το αντικαταστήσουμε με ένα πλήθος μικρών κρατών! Να σκοτώσουμε το τέρας με το ένα κεφάλι για να το αντικαταστήσουμε με ένα που έχει χίλια κεφάλια! Όχι, το είπαμε και δε θα σταματήσουμε να το επαναλαμβάνουμε: δε θέλουμε διαμεσολαβητές, δε θέλουμε αντιπροσώπους, μεσάζοντες και καλοθελητές που καταλήγουν πάντα να γίνουν οι πραγματικοί αφέντες• θέλουμε όλος ο υπάρχων πλούτος να γίνει άμεσα κτήμα του ίδιου του λαού, να διατηρηθεί στα στιβαρά του χέρια και αυτός ο ίδιος να αποφασίσει τον καλύτερο τρόπο για να τον απολαύσει, τόσο στην παραγωγή όσο και στην κατανάλωση.

Όμως, μας ρωτούν, θα μπορέσει να εφαρμοστεί ο κομμουνισμός; Θα έχουμε αρκετά αγαθά για να αφήσουμε στον καθένα το δικαίωμα να παίρνει κατά βούληση, χωρίς να απαιτείται από τα άτομα περισσότερη εργασία από όση τα ίδια θα ήθελαν να προσφέρουν; Ναι, απαντάμε εμείς. Ασφαλώς θα είναι δυνατόν να εφαρμοστεί η αρχή «από τον καθένα και στον καθένα κατά βούληση», επειδή στη μελλοντική κοινωνία η παραγωγή θα είναι τόσο άφθονη ώστε δε θα υπάρχει η παραμικρή ανάγκη να περιορίσουμε την κατανάλωση, ούτε να απαιτήσουμε από τους ανθρώπους περισσότερη εργασία από όση θα μπορούν ή θα θέλουν να προσφέρουν. Αυτή την τεράστια αύξηση της παραγωγής την οποία σήμερα ούτε καν μπορούμε να διανοηθούμε, μπορούμε να την προβλέψουμε εξετάζοντας τις αιτίες που θα την προκαλέσουν• αιτίες που μπορούν να συνοψιστούν στις εξής τρεις βασικές:

1. Η αρμονία της συνεργασίας στους διάφορους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, που θα αντικαταστήσει τις συγκρούσεις του σημερινού ανταγωνιστικού συστήματος.

2. Η αθρόα εισαγωγή μηχανών κάθε είδους.

3. Η σημαντική εξοικονόμηση εργατικής δύναμης, πρώτων υλών και μέσων εργασίας, που θα προκύψει από την κατάργηση της βλαβερής και άχρηστης παραγωγής.

Σήμερα, στο σύστημα της καπιταλιστικής παραγωγής, τα πάντα είναι ανταγωνισμός, πάλη: λυσσαλέα πάλη μεταξύ καπιταλιστών, μεταξύ εργατών, μεταξύ του καπιταλιστή και του εργάτη• πάλη μεταξύ ατόμων, μεταξύ περιφερειών, μεταξύ εθνών. Είναι ένας ανελέητος πόλεμος, στον οποίο ο θάνατος του ενός είναι η ζωή του άλλου. Ένας εργάτης βρίσκει εργασία εκεί όπου την έχασε ένας άλλος, ο καπιταλιστής πλουτίζει με την εισαγωγή μηχανών [παραγωγή], ενώ χιλιάδες εργάτες πετιούνται στο δρόμο, κάποιες βιομηχανίες ευημερούν, άλλες δοκιμάζονται, ένας καπιταλιστής πλουτίζει για τον ίδιο λόγο που άλλοι αντίθετα, χρεοκοπούν.

Στη μελλοντική κοινωνία, όπως ήδη είπαμε, δε θα υπάρχει πια αγώνας μεταξύ των ανθρώπων αλλά κοινός αγώνας όλων των ανθρώπων ενωμένων για τη μεγαλύτερη κατάκτηση και τη μεγαλύτερη εκμετάλλευση των φυσικών δυνάμεων. Δε θα είναι πια όλοι εναντίον όλων αλλά ένας για όλους και όλοι για έναν. Καθένας μπορεί να φανταστεί τη μεγάλη αλλαγή που θα επιτευχθεί στα αποτελέσματα της παραγωγής. Πόσο θα αυξανόταν η παραγωγή αν ο καθένας, αντί να παλεύει ενάντια στους άλλους, είχε τη βοήθειά τους, όντας πια αυτοί συνεργάτες του και όχι εχθροί του; Αν η απλή συνεργατική εργασία δέκα ανθρώπων αποφέρει αποτελέσματα που είναι τελείως αδιανόητα για έναν άνθρωπο μόνο του, πόσο μεγάλα θα είναι τα αποτελέσματα που θα αποφέρει η μεγάλη συνεργασία όλων των ανθρώπων που σήμερα εργάζονται σε κατάσταση συνεχούς και αμοιβαίας εχθρότητας; Και οι μηχανές; Η εμφάνιση αυτών των ισχυρών μέσων εργασίας, όσο σημαντική και αν μας φαίνεται σήμερα, είναι ασήμαντη σε σχέση με αυτό που θα υπάρξει στη μελλοντική κοινωνία. Η εισαγωγή των μηχανών σήμερα συχνά παρεμποδίζεται από το συμφέρον του καπιταλιστή, ο οποίος «κάνει τους υπολογισμούς του βάσει της διαφοράς που υπάρχει ανάμεσα στην αξία των μηχανών και την αξία της εργατικής δύναμης που αυτές μπορούν να αντικαταστήσουν».(Μαρξ_Κεφάλαιο)

Σήμερα, οι μηχανές δεν έχουν σκοπό να ελαφρύνουν τον κόπο του εργάτη αλλά μόνο να δημιουργήσουν μεγαλύτερη ποσότητα υπεραξίας για να αυξάνεται όλο ένα και περισσότερο το κεφάλαιο. Συνεπώς, το όφελος, το ποσοστό του κέρδους, αποτελεί το μοναδικό λόγο που μπορεί σήμερα να τις κάνει αποδεκτές. Πόσες μηχανές παραμένουν αχρησιμοποίητες επειδή η χρήση τους θα κόστιζε στον καπιταλιστή

περισσότερο από όσο του κοστίζει η εργατική δύναμη την οποία θα αντικαθιστούσαν! Η αισχρή και άθλια κατάσταση του εργάτη που απασχολείται στις πιο κοπιαστικές εργασίες είναι ακριβώς ο λόγος που εμποδίζει την εισαγωγή των μηχανών σε αυτού του είδους τις εργασίες. Ο καπιταλιστής αγοράζει λοιπόν την εργατική δύναμη σε μια τόσο χαμηλή τιμή ώστε δεν έχει κανένα συμφέρον να εκτελέσει αυτές τις εργασίες με τη βοήθεια των μηχανών. «Γι' αυτό και είναι στην Αγγλία, τη χώρα των μηχανών, που η ανθρώπινη δύναμη σπαταλιέται για μικροδουλειές με τον πιο αδιάντροπο κυνισμό». Αυτό το γεγονός φανερώνει την ηλιθιότητα εκείνων που, κάνοντας πνεύμα, μας αντιτείνουν: ποιος θα σκουπίζει τους δρόμους, ποιος θα αδειάζει τους βόθρους; Όλα αυτά θα γίνονται από τις μηχανές, που θα επινοούνται και θα χρησιμοποιούνται πια για να μειώσουν το φυσικό και ηθικό κόπο ενός συγκεκριμένου είδους εργασίας. Σήμερα, ο ίδιος ο εργάτης είναι εχθρός των μηχανών και δικαίως, επειδή για αυτόν είναι πεινασμένα τέρατα που έρχονται για να τον υποβιβάσουν, να τον βασανίσουν, να τον συντρίψουν. Όμως, πόσο μεγάλο συμφέρον θα είχε από την αύξηση του αριθμού τους όταν δε θα ήταν πια σκλάβος των μηχανών αλλά με αυτές στην υπηρεσία του θα εργαζόταν για τον εαυτό του;

Τέλος, πρέπει να υπολογίσουμε τη μεγάλη εξοικονόμηση που θα επιτευχθεί στα τρία στοιχεία της εργασίας: την εργατική δύναμη, τις πρώτες ύλες και τα μέσα παραγωγής, που σήμερα σπαταλούνται φοβερά σε μια τελείως άχρηστη, αν όχι επιζήμια για την ανθρωπότητα, παραγωγή. Η απαρίθμηση θά' ταν ατελείωτη, αλλά θα αρκεστούμε ν' αναφέρουμε το στρατό ξηράς, το πολεμικό ναυτικό και τον αντίστοιχο οπλισμό τους, την κατασκευή και τη συντήρηση οχυρών, στρατώνων, στόλων, οπλοστασίων, κανονιών και όλων όσων είναι απαραίτητα για τον πόλεμο, τις φυλακές και ό,τι αφορά την αστυνομία και τη δικαιοσύνη, τις εκκλησίες και ό,τι αφορά τη λατρεία. Και χωρίς να επεκταθούμε περισσότερο, ο καθένας μήπως δεν μπορεί να δει πόσα χέρια, πόσες πρώτες ύλες και πόσα μέσα εργασίας απασχολούν όλα αυτά τα τόσο επιβλαβή πράγματα για την ανθρωπότητα; Και επίσης, πόσο θαυμαστή θα ήταν η παραγωγή χρησίων σε όλους πραγμάτων αν η ανθρωπότητα χρησιμοποιούσε για αυτό και μόνο το σκοπό όλες τις δυνάμεις της, όλες τις πρώτες ύλες και όλα τα μέσα εργασίας; Αυτή η εξοικονόμηση εργατικής δύναμης, πρώτων υλών και μέσων εργασίας θα υλοποιηθεί αμέσως με την έναρξη της επανάστασης για αυτό και μόνο το λόγο δεν πρέπει να φοβόμαστε ότι αρχικά, όταν ακόμα δεν θα έχει αυξηθεί ο αριθμός των μηχανών, η παραγωγή μπορεί να είναι ανεπαρκής. Αρκεί να ρίξουμε μια ματιά στις στατιστικές της κατανάλωσης της άρχουσας τάξης για να πειστούμε. Ένας επιφανής άνθρωπος² που περιέγραψε τη γη είπε: «Η γη είναι αρκετά μεγάλη για να μας χωρέσει όλους στον κόρφο της, αρκετά πλούσια για να επιτρέψει σε όλους μας να ζήσουμε άνετα. Μπορεί να δώσει αρκετά ινώδη φυτά ώστε να ντυθούμε όλοι, έχει αρκετές πέτρες και άργιλο ώστε να φτιαχτούν κατοικίες για όλους. Υπάρχει θέση για όλους τους αδελφούς στο τραπέζι της ζωής. Αυτά είναι τα γεγονότα στην οικονομική απλότητά τους». Ναι, ο κομμουνισμός είναι εφαρμόσιμος. Θα μπορούμε να επιτρέψουμε στον καθένα να παίρνει κατά βούληση ό,τι χρειάζεται επειδή θα υπάρχουν αρκετά για όλους, δε θα χρειάζεται να απαιτούμε περισσότερη εργασία από όση θα θέλει να δώσει ο καθένας επειδή θα υπάρχουν πάντα αρκετά αγαθά για το αύριο. Αυτή η αφθονία, η οποία μεταφέρει την αναγκαιότητα της εργασίας για την επιβίωση από το άτομο στην ανθρώπινη κοινότητα, απελευθερώνει την ατομική εργασία από κάθε στοιχείο καταπίεσης και υποδούλωσης, αφήνοντάς της μόνο το θέλγητρο μιας φυσικής και ηθικής ανάγκης, απολύτως ίδιας με όλες τις άλλες ανάγκες για μια ολοκληρωμένη ανθρώπινη ανάπτυξη: τη μελέτη, τη συμβίωση με τη φύση, το θαυμασμό της ομορφιάς των έργων τέχνης, τον έρωτα, κ.τ.λ..

Δε μας αρκεί να δείξουμε ότι ο κομμουνισμός είναι εφικτός: πρέπει να αποδείξουμε ότι είναι και αναγκαίος. Όχι μόνο μπορεί κανείς να είναι κομμουνιστής αλλά πρέπει να είναι, ειδάλως υπάρχει κίνδυνος να του διαφύγει ο σκοπός της επανάστασης. Πράγματι, αν μετά την κομμουνιστικοποίηση των μέσων της εργασίας διατηρηθεί η ατομική ιδιοποίηση των προϊόντων της εργασίας, θα πρέπει αναγκαστικά να διατηρηθεί και το χρήμα ή κάποιο ισοδύναμό του* να επιτρέψουμε, τέλος πάντων, μια λίγο-πολύ μεγάλη συσσώρευση του πλούτου σύμφωνα με τη μεγαλύτερη ή μικρότερη αξία ή καλύτερα, την ικανότητα του κάθε ατόμου. Όσοι φτάσουν να κατέχουν περισσότερο πλούτο θα υψωθούν πάνω από το επίπεδο των άλλων και η ισότητα θα εξαφανιστεί. Δε θα αρκεί τότε για τους αντεπαναστάτες παρά ένα βήμα για να επαναφέρουν το δικαίωμα της κληρονομιάς και σίγουρα δε θα λείψουν οι σχετικές προτάσεις.

Η ανθρώπινη εργασία ή έχει υλοποιηθεί ή είναι δυνητική: ή είναι το προϊόν ή είναι η εργατική δύναμη.

Στην πρώτη περίπτωση ικανοποιεί τις ανθρώπινες ανάγκες, στη δεύτερη απαιτεί την ικανοποίηση των αναγκών του εργάτη που την προσφέρει: απαιτεί τα αναγκαία για τη συντήρηση της εργατικής δύναμης. Στην πρώτη περίπτωση, η εργασία βρίσκεται σε ένα πεδίο τέλειας ισότητας, γιατί όλες οι ανθρώπινες ασχολίες, όσο διαφορετικές κι αν είναι, είναι πάντα εξίσου αξιοπρεπείς και σεβαστές επειδή η ικανοποίηση όλων των αναγκών μας, όσο διαφορετικές και αν είναι, είναι εξίσου αναγκαία και σωστή. Όμως στη δεύτερη περίπτωση, όταν η εργασία είναι δυναμική ή εργατική δύναμη, όταν δηλαδή επιδιώκει την ικανοποίηση των αναγκών του εργάτη που την προσφέρει, είναι τόσο άνιση, όσο άνιση είναι και η κατάσταση των ίδιων των κατόχων της εργατικής δύναμης. Η ανισότητα μεταξύ των εργατών αντανakλάται στην εργασία και την επισφραγίζει. Αν η διενέργεια τομών σε δύσοσμα πτώματα είναι ευγενέστερο επάγγελμα από τον τεμαχισμό βοδιών και κριαριών, αυτό συμβαίνει ακριβώς επειδή ο ανατόμος (ιατροδικαστής) βρίσκεται σε πολύ καλύτερες υλικές και φυσικές συνθήκες από εκείνες του φτωχού χασάπη. Η ίδια εργασία θεωρείται ταπεινή ή ευγενής ανάλογα με το αν γίνεται από ένα φτωχό μεροκαματιάρη αγρότη ή έναν καθηγητή γεωπονικής.

Ένα από τα ωραιότερα αποτελέσματα του κομμουνισμού είναι ότι θα καταστήσει απολύτως ίσες όλες τις διαφορετικές μορφές εργασίας, εξισώνοντας ακριβώς τις ίδιες τις συνθήκες ζωής των εργατών, εκχωρώντας τους δηλαδή όλα αυτά που χρειάζονται για να επανακτούν τις δυνάμεις τους, όλα όσα απαιτούν οι ανάγκες τους. Είμαστε αντίθετοι στο ν' αποδίδεται στον καθένα το προϊόν της εργασίας του, κάτι που θα επανέφερε την ανισότητα μεταξύ των ανθρώπων καθώς και την ανισότητα ανάμεσα στα διάφορα είδη εργασίας. Θα βλέπαμε να επανεμφανίζονται αμέσως η «καθαρή» και η «βρώμικη» εργασία, η «ευγενής» και η «ταπεινή» εργασία, η «ελαφριά» και η «βαριά» εργασία: η μεν θα ήταν η αναψυχή των πλουσίων ενώ η δε το φορτίο των φτωχών. Τότε δε θα ήταν πλέον η προσωπική έφεση και η προτίμηση του καθένα αυτές που θα τον ωθούσαν ν' αφοσιωθεί στο α' ή το β' είδος δραστηριότητας• θα ήταν το συμφέρον, η προσδοκία του μεγαλύτερου κέρδους από το α' ή β' επάγγελμα. Θα ξαναγεννιόντουσαν έτσι η οκνηρία και η φιλοπονία, η αξία ή η αναξιοσύνη, το καλό και το κακό, η φαυλότητα και η αρετή και συνεπώς η επιβράβευση και η τιμωρία, ο νόμος και ο δικαστής, ο μπάτσος και η φυλακή. Τέλος, θα πούμε ότι είναι αδύνατο να είσαι αναρχικός χωρίς να είσαι κομμουνιστής. Η ιδέα και μόνο της διανομής των προϊόντων σύμφωνα με την αξία τους εμπεριέχει μέσα της το σπέρμα της εξουσίας. Δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς να γεννήσει αμέσως το νόμο, το δικαστή, το χωροφύλακα. Παλιότερα, όλοι οι αναρχικοί αποκαλούμασταν κολεκτιβιστές για να ξεχωρίζουμε από τους εξουσιαστές κομμουνιστές, όμως κατά βάθος δεν ήμαστε τίποτα άλλο από αντιεξουσιαστές κομμουνιστές, που αυτοαποκαλούμασταν κολεκτιβιστές και διακηρύσσαμε ότι όλα πρέπει να είναι κοινά, χωρίς να κάνουμε διάκριση μεταξύ των μέσων εργασίας και των προϊόντων της εργασίας. Μια ωραία ημέρα είδαμε να εμφανίζεται στο σοσιαλιστικό στρατόπεδο μια νέα σχολή, η οποία, αναβιώνοντας παλαιά λάθη, άρχισε να φιλοσοφεί, να κάνει διακρίσεις και διαφοροποιήσεις και κατέληξε να γίνει υπέρμαχη ενός κολεκτιβισμού, ο οποίος δεν ήταν ούτε ο εξουσιαστικός κομμουνισμός, ούτε ο αναρχοκομμουνισμός. Ίσως οι υποστηρικτές της να έκαναν την αξιόπαινη σκέψη να πραγματοποιήσουν μια σύνθεση, αλλά στην πράξη κατόρθωσαν μόνο να δημιουργήσουν ένα κεντρώο κόμμα, μια μεσοβέζικη λύση, έναν άνευρο εκλεκτικισμό.

Σκέφτηκαν με τον ακόλουθο τρόπο: υπάρχουν αξίες χρήσης και αξίες παραγωγής. Οι αξίες χρήσης είναι αυτές που χρησιμοποιούμε για την ικανοποίηση των προσωπικών μας αναγκών: το σπίτι όπου κατοικούμε, τα τρόφιμα που καταναλώνουμε, τα βιβλία, τα ρούχα, κλπ.. Οι αξίες παραγωγής είναι εκείνες που χρησιμοποιούμε για να παράγουμε: το εργοστάσιο, οι στάβλοι, τα υπόστεγα, οι αποθήκες, οι μηχανές και τα κάθε είδους εργαλεία για την εργασία, η γη, κ.τ.λ.• κοντολογίς, όλα τα μέσα της εργασίας συν τις πρώτες ύλες της εργασίας. Οι πρώτες αξίες, που χρησιμεύουν στην ικανοποίηση των αναγκών του ατόμου, πρέπει να αποδίδονται ατομικά, ενώ οι δεύτερες, που χρησιμεύουν σε όλους για την παραγωγή, πρέπει να αποδίδονται συλλογικά. Αυτός ο συλλογισμός, για να πούμε την αλήθεια, δε μας φαίνεται πολύ πειστικός και ρωτάμε τους αντιπάλους μας: εσείς που αποδίδετε τον τίτλο της αξίας παραγωγής στο κάρβουνο, που χρησιμεύει για να τροφοδοτεί τη μηχανή, στο λάδι που χρησιμεύει για να την λιπαίνει, στη λάμπα λαδιού που φωτίζει το εργαστήριο, για ποιο λόγο δε θέλετε να τον δώσετε και στο ψωμί και το κρέας που με τρέφουν, στο λάδι που βάζω στη σαλάτα, στη λάμπα λαδιού που φωτίζει το γραφείο μου, σε όλα όσα μου χρησιμεύουν, κοντολογίς, για την ανάπτυξη της τελειότερης από όλες

τις μηχανές, του γεννήτορα όλων των μηχανών, του ανθρώπου; Εντάσσετε στις αξίες παραγωγής το λιβάδι και το στάβλο, που χρησιμεύει στα βόδια και τα άλογα, και θέλετε ν' αποκλείσετε το σπίτι και τον κήπο που χρησιμεύουν στο ευγενέστερο από όλα τα ζώα, τον άνθρωπο; Πώς μπορείτε να προσδιορίσετε τη διαφορά, κάτι που ακόμα και σήμερα είναι δύσκολο, αλλά που γίνεται τελείως ανέφικτο όταν ο παραγωγός και ο καταναλωτής ταυτίζονται; Σίγουρα αυτή η θεωρία δε θα μπορούσε να ενδυναμώσει τους οπαδούς της ατομικής απόδοσης των προϊόντων της εργασίας. Το μόνο αποτέλεσμα που είχε ήταν να σημάνει συναγερμό μεταξύ των αναρχικών, οι οποίοι, φοβούμενοι ότι ήθελε να μειώσει την εμβέλεια των επαναστατικών διεκδικήσεων, ένιωσαν την επείγουσα ανάγκη να δηλώσουν καθαρά και απερίφραστα ότι είναι κομμουνιστές.

Αφού καταρρίψαμε την ελάχιστη επιστημονική επιστήμη, δεχτήκαμε επίθεση από την άλλη μεριά στο όνομα της δικαιοσύνης. Δεν είναι δίκαιο -μας παρατηρούν- εκείνος που εργάζεται περισσότερο να πρέπει να παίρνει όσο και ο άλλος που εργάζεται λιγότερο και, σε περίπτωση ανάγκης, ακόμα και περισσότερο από εκείνον, όπως θα θέλαμε: η απόδοση των προϊόντων δεν πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις ανάγκες ή τη βούληση του ατόμου αλλά σύμφωνα με την αξία του. Όμως πώς θα μπορέσετε -απαντάμε εμείς- με τη συλλογική εργασία της μεγάλης βιομηχανίας και με την όλο και μεγαλύτερη τάση της σύγχρονης εργασίας να χρησιμοποιεί την παρελθοντική εργασία, πώς θα μπορέσετε να διακρίνετε πόσο παράγει ο ένας και πόσο παράγει ο άλλος; Θα πάρουμε ως βάση της απόδοσης των προϊόντων την εργάσιμη ώρα. Θα υπολογίσουμε την παραγωγή σε μια ώρα μέσης εργασίας ή κοινωνικής εργασίας και θα δώσουμε στον καθένα τα αγαθά που αντιστοιχούν στις ώρες εργασίας του. Όμως τότε μη μας μιλάτε άλλο εν ονόματι της δικαιοσύνης! Δεν μπορείτε ν' αγνοείτε ότι η μέση εργασία ή κοινωνική εργασία δεν πραγματοποιείται παρά μόνο μέσα στα πλαίσια της συνεργασίας, «διαμέσου του καπιταλιστή που εκμεταλλεύεται πολλούς μαζί εργάτες» στη σημερινή κοινωνία και διαμέσου της κοινότητας στη μελλοντική κοινωνία• δεν μπορείτε ν' αγνοείτε ότι «ο μεμονωμένος εργάτης, ο Πέτρος ή ο Παύλος, δεν είναι το ίδιο με το μέσο εργάτη» (Μαρξ _κεφάλαιο) και τότε σε τι μετατρέπεται η υποτιθέμενη δικαιοσύνη σας; Σε τίποτα περισσότερο ή σε τίποτα λιγότερο από την αυθαιρεσία και την αδικία. Οι αντίπαλοί μας επιχειρούν μια τελευταία και απελπισμένη επίθεση στο όνομα της σκοπιμότητας. Με τον κομμουνισμό σας -λένε- θα εκλείψει το κίνητρο για εργασία, που εμείς διατηρούμε με την ατομική απόδοση των προϊόντων. Όποιος μπορεί να ικανοποιεί όλες τις ανάγκες του χωρίς να εργάζεται, είναι βέβαιο ότι δε θα εργάζεται επειδή η εργασία είναι επίπονη. Οι υποστηρικτές της καπιταλιστικής τάξης δε λένε κάτι διαφορετικό. Όμως το πρώτο αποτέλεσμα της επανάστασής μας θα είναι ακριβώς ν' απαλλάξει την εργασία από κάθε κόπο. Παραβλέποντας τις πολλαπλές αιτίες που καθιστούν κοπιαστική την εργασία στη σημερινή κοινωνία, τις συνθήκες αθλιότητας και εξαχρείωσης στις οποίες βρίσκεται ο εργαζόμενος, την αναγκαιότητα να κάνει μια εργασία αντίθετη στην έφεσή του ή υπεράνω των δυνατοτήτων του κ.τ.λ., πρέπει να πούμε ότι η κύρια αιτία, ο καταναγκασμός, θα πρέπει απαραίτητα να εκλείψει μαζί με όλες τις άλλες. Ο καταναγκασμός της εργασίας, που σήμερα επιβάλλεται στο άτομο υπό την απειλή της πείνας, στη μελλοντική κοινωνία θα μετατεθεί σε ολόκληρη την ανθρωπότητα• αποτέλεσμα αυτού του γεγονότος, όπως ήδη αναφέραμε, η εργασία θα πάψει να είναι μια εξωτερική ανάγκη και θα γίνει μια εσωτερική ανάγκη του ατόμου, δηλαδή θα πάψει να επιβάλλεται από τον ανθρώπινο νόμο της πείνας και θα διατηρήσει μόνο το χαρακτήρα του φυσικού κανόνα υγιεινής. Όποιος δεν εργάζεται δεν τρώει, λέει ο νόμος των κολεκτιβιστών που για να εφαρμοστεί χρειάζεται τους μπάτσους, όποιος δεν εργάζεται ζει άσχημα και φθίνει, λέει ο κανόνας υγιεινής εκείνου του φυσικού νόμου που εμείς θέλουμε ως μοναδικό ρυθμιστή. Είναι αδύνατο να παραβιάσουμε ένα άρθρο του φυσικού νόμου, αποφεύγοντας την αντίστοιχη ποινή που αυτός προβλέπει. «Η γυμναστική είναι οι άχρηστες κινήσεις που κάνουμε ως τιμωρία για τις χρήσιμες κινήσεις που δεν κάναμε» (Άντολφ Βογκτ, καθηγητής υγιεινής στο Πανεπιστήμιο της Βέρνης.). Σήμερα, είτε με το καλό είτε με το ζόρι κανένας δε μένει αδρανής. Όσοι έχουν στο μυαλό τους μόνο τις διασκεδάσεις κάνουν άσκοπες κινήσεις ή κινήσεις που, είναι αλήθεια, αποβλέπουν στην καταπίεση και την εκμετάλλευση όσων υποφέρουν, αλλά πάντως κάνουν μια δραστηριότητα. Τώρα ο κύριος σκοπός της επανάστασής μας θα πρέπει να είναι ακριβώς ν' αφαιρέσουμε από τους ανθρώπους τα μέσα για να κάνουν κινήσεις άχρηστες ή επιβλαβείς για την ανθρωπότητα. Αφού αποκλειστεί κάθε άλλη οδός για τη φυσική, ηθική και διανοητική δραστηριότητα και αφού αφεθεί ελεύθερη μόνο εκείνη της ανθρώπινης χρησιμότητας, ο φυσικός νόμος θα εφαρμοστεί πλήρως: να καταστούμε χρήσιμοι στο συνάνθρωπό μας ή να σβήσουμε μέσα στην αδράνεια. Και το μοναδικό μέσο για να φράξουμε όλους τους δρόμους της

άχρηστος ή επιβλαβούς για την ανθρωπότητα δραστηριότητας είναι ο κομμουνισμός όχι μόνο των μέσων κατ των πρώτων υλών της εργασίας αλλά και των προϊόντων της εργασίας. Ο ολοκληρωμένος κομμουνισμός, ο πραγματικός κομμουνισμός.

Κάθε κοινωνικότητα έχει τα δικά της ιδιαίτερα κίνητρα για την ανθρώπινη δραστηριότητα που ταιριάζουν στην εποχή της και το να θέλουμε να προσαρμόσουμε σε μια [κοινωνικότητα] τα κίνητρα μιας άλλης είναι κάτι τελείως παράλογο. Τα κίνητρα των πολεμικών αρετών της αρχαιότητας δεν είναι τα ίδια με εκείνα του μεσαίωνα, και τα τελευταία δε θα μπορούσαν με τη σειρά τους να γεννήσουν τις καπιταλιστικές αρετές της σύγχρονης κοινωνικότητας και συνεπώς είναι ανόητο να θέλουμε να υιοθετήσουμε «τη δίψα του συμφέροντος» ως κίνητρο της δραστηριότητας της ανθρώπινης κοινωνικότητας. Το κοινό ή ανθρώπινο συμφέρον που στην επανάστασή μας θ' αντικαταστήσει το ατομικό, θα είναι αναγκαστικά το κίνητρο μιας δραστηριότητας χρήσιμης σε όλους, μιας δραστηριότητας εξαιρετικά ανθρώπινης. Αυτή η απεριόριστη δραστηριότητα θα είναι ο μόνος απλόχωρος στίβος στον οποίο θα αγωνίζονται οι άνθρωποι για τις αναίμακτες και ευγενείς κατακτήσεις του καλού, του ωραίου, του μεγάλου. Δραστηριοποιούμενος ταυτόχρονα σε σωματικές και διανοητικές εργασίες, συχνά διαφορετικές και πολυσχιδείς, ο άνθρωπος θα κερδίσει σε πνευματική και φυσική ομορφιά, ένα ρωμαλέο και καλοσχηματισμένο σώμα, μια ευγενική και ανθρώπινη ψυχή. Θα τρέξει θαρραλέος σε μακρινές και ανεξερεύνητες περιοχές, ανάμεσα σε άγριους λαούς για να ικανοποιήσει τη δίψα του για μεγαλείο, προκειμένου να συλλέξει τρόπαια όχι πλέον αφανισμού αλλά αληθινής ανθρώπινης δόξας. Και αν η αγάπη, η οποία αποτελεί σημαντικό κομμάτι της ζωής, υπήρξε τόσο ισχυρό κίνητρο δραστηριότητας στους προγενέστερους πολιτισμούς, πόσο περισσότερο θα είναι στο μέλλον, όταν θα έχει την εργασία ως το μοναδικό πεδίο των κατακτήσεών της; Η σωματική, διανοητική και ηθική δραστηριοποίηση υπέρ της ανθρωπότητας θα είναι η μοναδική εφικτή εργασία της ανθρώπινης κοινωνικότητας, που με το στόμα του φυσικού νόμου, χωρίς δικαστές και μπάτσους, θα πει στους ανθρώπους: θέλετε να ζήσετε υγιείς, δυνατοί και ωραίοι; Εργαστείτε. Θέλετε να είστε δυνατοί και υγιείς πνευματικά; Εργαστείτε. Θέλετε να ικανοποιήσετε τη δίψα σας για το ωραίο και το μεγάλο; Εργαστείτε. Θέλετε να κατακτήσετε την αγάπη της γυναίκας που αγαπάτε; Εργαστείτε. Δε θα εργαστείτε; Εγώ σας καταδικάζω αμείλικτα να φυτοζωείτε σαν κτήνη, αποξενωμένοι από την ανθρώπινη κοινότητα, από τη γλώσσα της που εσείς δε θα κατανοείτε, από τα συναισθήματά της που εσείς δε θα αισθάνεστε, από τη μεγαλοψυχία της που θα σας ταπεινώσει, από το μεγαλείο της που θα σας συντρίψει! Να ποιο θα είναι το κίνητρο που θα επιβληθεί από την επανάσταση διαμέσου του κομμουνισμού στην ανθρώπινη δραστηριότητα στη μελλοντική κοινωνία.

Όμως επιτέλους ο εχθρός κάμπτεται! Οι αντίπαλοί μας αποδέχονται ότι στο τέλος θα πρέπει να φτάσουμε στον κομμουνισμό, αλλά σιγά-σιγά (είναι η αρρώστιά τους). Και γιατί; Θα σας το πούνε οι ίδιοι: Πρώτα από όλα, επειδή δεν έχουμε πειστεί ότι, τουλάχιστον αρχικά, δε θα παρουσιαστεί μια έλλειψη προϊόντων και δεύτερον επειδή με τον κεραυνοβόλο κομμουνισμό σας θα δώσετε στον καθένα το δικαίωμα να παίρνει κατά βούληση όταν ακόμα δε θα έχει εξαφανιστεί το ατομικό συμφέρον, όταν δε θα έχουν διαπαιδαγωγηθεί όλοι στην εργασία, ένα μειονέκτημα που δεν μπορούμε να ξεπεράσουμε παρά μόνο διατηρώντας ακόμα τα κίνητρα για εργασία και αποκομίζοντας έτσι το μεγαλύτερο ή μικρότερο κέρδος.

Αρχίζοντας από τη δεύτερη αντίρρηση, θ' απαντήσουμε ότι δε θα δημιουργήσει η διαπαιδαγώγηση το νέο συμφέρον, αλλά το νέο συμφέρον θα δημιουργήσει τη νέα διαπαιδαγώγηση. Δε χρειάστηκε καμιά ηθική, καμιά εκπαίδευση για να περάσει ο άνθρωπος από την ανθρωποφαγία στη δουλεία, καμιά ηθική ανάπτυξη και διαπαιδαγώγηση για να τον κάνει να μεταβεί από τη δουλεία στη δουλοπαροικία και ομοίως από τη δουλοπαροικία στη μισθωτή εργασία. Η επανάσταση μετασχημάτισε τα συμφέροντα και, αναγνωρίζοντας ότι η συντήρηση ενός ανθρώπου ήταν χρησιμότερη από το να τον τρώνε, γεννήθηκε η δουλεία κατά τον ίδιο τρόπο που, αφού αναγνωρίστηκε η εργασία του δούλου ως λιγότερο επικερδής από την εργασία του υποδουλωμένου αγρότη, γεννήθηκε η δουλοπαροικία και, αργότερα, για τον ίδιο λόγο η μισθωτή εργασία. Συνεπώς δεν απαιτείται μια εκπαιδευτική διαδικασία αλλά η επανάσταση, που είναι η μόνη η οποία μπορεί να αλλάξει τα σημερινά συμφέροντα της πάλης μεταξύ των ανθρώπων σε συμφέροντα κοινού αγώνα όλων των ανθρώπων, για τη μεγαλύτερη κατάκτηση και τη μεγαλύτερη εκμετάλλευση των φυσικών δυνάμεων προς όφελος της ανθρώπινης κοινότητας• η μοναδική που μπορεί

να μετατρέψει την παρούσα αστική κοινωνικότητα σε ανθρώπινη κοινωνικότητα. Ο κομμουνισμός, μετατρέποντας το ατομικό συμφέρον σε δημόσιο και αντίστροφα, θα είναι ο μόνος εφικτός, αληθινός και αποτελεσματικός παιδαγωγός του λαού. Ο ερμαφρόδιτος ατομικισμός που προαναγγέλλουν οι κολεκτιβιστές όχι μόνο δε μας οδηγεί στον κομμουνισμό αλλά θα αποτελούσε και την αληθινή αφετηρία της αντεπανάστασης για να επιστρέψουμε στον ωραίο και καλό ατομικισμό. Στα πλαίσια του συστήματος της ατομικής απόδοσης των προϊόντων και όταν θα έχει αρχίσει να υπάρχει πλεόνασμα στην παραγωγή, είναι ανόητο να πιστεύουμε ότι θα παραιτηθεί κανείς αυθόρμητα, προς όφελος της κοινωνικού συνόλου, από το πλεόνασμα όσων του αναλογούν, πλεόνασμα που δεν του χρειάζεται για την κάλυψη των αναγκών του και ότι από αυτή τη συσσώρευση της παραγωγής θα προκύψει τελικά ο κομμουνισμός. Όχι, κανείς δε θα παραιτηθεί από το παραμικρό κομμάτι όσων του αναλογούν, όσο μικρό κι αν είναι αυτό, όσο θα ισχύει η ατομική απόδοση των προϊόντων της εργασίας, όσο θα υπάρχει η δυνατότητα να γίνεται όλο και πιο πλούσιος. Αντίθετα, οι πλουσιότεροι μοιραία θα τείνουν να επιθυμούν περισσότερα πλούτη και θα επιτυγχάνουν το σκοπό τους όχι μόνο με τα σπουδαία χαρίσματα της ευφύιας και της επιδεξιότητας που σε αυτούς θα αναπτυχθούν με φυσικό τρόπο λόγω της πάλης που θα διεξάγεται ακόμα μεταξύ των ανθρώπων, αλλά επίσης, και κυρίως, με το δόλο, την απάτη και όλες τις άλλες τέχνες του κακού, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από ανθρώπους που από αντιδραστικές συγκυρίες οδηγούνται μοιραία στην αντεπανάσταση. Και η ανθρωπότητα θα δει ακόμα μια φορά ανθρώπους που, στην αξιέπαινη προσπάθειά τους να προασπίσουν τις κατακτήσεις της επανάστασης, θα διαπράξουν το λάθος να ανακόψουν την πορεία της και θα καταλήξουν να προδώσουν εκείνη ακριβώς την επανάσταση που είχαν την πρόθεση να υπηρετήσουν.

Τέλος, αν μετά από όσα ειπώθηκαν για την αύξηση της παραγωγής στη μελλοντική κοινωνία υπάρχουν ακόμα κάποιοι που έχουν αμφιβολίες, τουλάχιστον για το πρώτο διάστημα, εμείς θα πούμε ότι, ακόμα και αν είμαστε αναγκασμένοι να μοιράζουμε τα αγαθά με δελτίο, θα πρέπει πάντα να το κάνουμε σύμφωνα με τις ανάγκες των ανθρώπων κι όχι σύμφωνα με την αξία τους. Μια καταστροφή που μπορεί να πλήξει το κοινωνικό σύνολο δεν πρέπει να αποτελέσει πρόφαση για αδικίες το βάρος της πρέπει να το επωμισθούν όλοι κατά τρόπο ανάλογο κι όχι δυσανάλογο με τις δυνάμεις του καθένα• τίποτα λιγότερο ή τίποτα περισσότερο από ό,τι συμβαίνει στις εργατικές οικογένειες. Ο πατέρας φέρνει στο σπίτι πέντε λίρες την ημέρα, ο μεγαλύτερος γιος δύο ή τρεις και το παιδί μόνο μία. Η μητέρα κρατάει το σπίτι και ετοιμάζει το φαγητό. Στο τραπέζι ο καθένας παίρνει ό,τι θέλει κατά βούληση και εκείνοι που τρώνε περισσότερο είναι ακριβώς εκείνοι που φέρνουν τα λιγότερα. Όμως έρχονται σκληρότερες μέρες, όπου η δουλειά σπανίζει και το γεύμα γίνεται, συνεπώς, πιο φτωχό. Δεν είναι πια δυνατό να λαμβάνουν υπόψη την όρεξη και την προτίμηση του καθένα και οδηγούνται στη μοιρασιά. Όμως προσέξτε, αυτή η μοιρασιά δε γίνεται σύμφωνα με την αξία του καθένα: το παιδί που φέρνει τα λιγότερα από όλους, παίρνει το μεγαλύτερο κομμάτι και η γιαγιά που δε φέρνει τίποτα έχει το καλύτερο κομμάτι. Στην οικογένεια, άρα, η κοινή δυστυχία υπομένεται από τον καθένα ανάλογα με τις αντοχές του και δεν επιτρέπει να επιβαρύνει αυτή περισσότερο εκείνους ακριβώς που δικαιούνται να αισθανθούν λιγότερο το βάρος της επειδή είναι οι πιο αδύναμοι. Θα μπορούσε να' ταν διαφορετικά στη μεγάλη ανθρώπινη οικογένεια του μέλλοντος;

Συμπερασματικά, εμείς μπορούμε και πρέπει να είμαστε κομμουνιστές επειδή δε θα υπάρχει έλλειψη προϊόντων επειδή στα πλαίσια του κομμουνισμού θα κάμουμε πράξη την αληθινή ισότητα, επειδή ο λαός, που δεν κατανοεί το σόφισμα των κολεκτιβιστών, κατανοεί τέλεια τον κομμουνισμό επειδή τέλος, εμείς είμαστε αναρχικοί και η αναρχία και ο κομμουνισμός είναι οι δύο απαραίτητοι όροι της επανάστασης.

* * *

Ο Κάρλο Πιζακάνε θα συνοψίσει επάξια το επαναστατικό μας ιδανικό:

«Ποια θα ήταν η ιδανική μορφή μιας τέλειας κοινωνίας; Εκείνη όπου ο καθένας θα απολάμβανε πλήρως τα δικαιώματά του όπου θα μπορούσε να επιτύχει τη μέγιστη δυνατή ανάπτυξη των φυσικών και ηθικών ικανοτήτων του και να τις απολαμβάνει χωρίς να είναι αναγκασμένος είτε να ταπεινωθεί ενώπιον των

ομοίων του είτε να τους συντρίψει. Εκείνη η κοινωνία, τέλος πάντων, στην οποία η ελευθερία δε θα διαταράσσει την ισότητα, εκείνη όπου το συναίσθημα του κάθε ανθρώπου θα συμβαδίζει με τη λογική του και όπου δε θα είναι αναγκασμένος να ενεργεί ενάντια στις εντολές του ενός ή να καταπνίγει τις παρορμήσεις του άλλου. Σε αυτήν την περίπτωση ο άνθρωπος θα διατράνωνε τη ζωή σε όλη της την πληρότητα και για αυτό το λόγο θα μπορούσε να πει ότι είναι τέλειος. Ελευθερία και ισότητα είναι τα θεμέλια πάνω στα οποία πρέπει να βασίζεται η ανθρώπινη ευτυχία» (Δοκίμιο για την Επανάσταση).

1 Ο Κάρλο Πιζακάνε (1818-1857), Δούκας του San Giovanni, αποκαλούμενος και Δον Κιχώτης της Αναγέννησης ήταν ένας από τους ήρωες-μάρτυρες του αντιμοναρχικού (ρεπουμπλικανικού) Κινήματος στην Ιταλία στα μέσα του 19ου αιώνα. Η μετά θάνατον δημοσίευση των δοκιμίων του αποκάλυψε την επιρροή που είχαν ασκήσει στη σκέψη του ο Προυντόν και ο Φουριέ. Προσπάθησε να συνδυάσει τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα με την αγροτική Κοινωνική επανάσταση. Δε συμεριζόταν μόνο τις κολεκτιβιστικές αντιλήψεις του Προυντόν αλλά και την ίδια με κείνο καχυποψία απέναντι στο συγκεντρωτικό κράτος. Η θεωρία του ότι οι ιδέες προκύπτουν απ' την πράξη και ότι η επανάσταση δεν είναι θέμα εκπαίδευσης διαμόρφωσαν αυτό που αργότερα έγινε γνωστό μέσα στο ιταλικό αναρχικό κίνημα ως «προπαγάνδα με τη δράση». Σύμφωνα με ιστορικούς του αναρχισμού όπως ο Max Nettlau και George Woodcock στις πρώτες αναρχικές ομάδες που δημιούργησε ο Μπακούνιν στην Ιταλία τη δεκαετία του 1860 συμμετείχαν κάμποσοι παλιοί σύντροφοι του ρεπουμπλικάνου Πιζακάνε.

2 Ελιζέ Ρεκλύ —Διάλεξη που δόθηκε στη Γενεύη στις 5 Φεβρουαρίου 1880 δημοσιευμένη στο πρώτο τεύχος του δεύτερου τόμου της Διεθνούς Σοσιαλιστικής Επιθεώρησης.

This entry was posted in [ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ](#).